

Pfv.II.20.952/2009/10.

A Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bírósága a pártfogó ügyvéd által képviselt felperesnek a pártfogó ügyvéd által képviselt alperes ellen házasság felbontása és járulékai iránt a Székesfehérvári Városi Bíróságon 11.P.22.599/2006. számon megindított és a Fejér Megyei Bíróság 2.Pf.22.469/2008/3. számú részítéletével elbírált perében az említett számú jogerős határozat ellen a felperes részéről 108. sorszám alatt benyújtott felülvizsgálati kérelem folytán az alulírott napon - tárgyaláson kívül - meghozta a következő

r é s z í t é l e t e t :

A Legfelsőbb Bíróság a jogerős részítélet felülvizsgálattal támadott rendelkezését hatályában fenntartja.

Kötelezi a felperest, hogy fizessen meg az alperest képviselő pártfogó ügyvéd részére 15 nap alatt 9.000 (kilencezer) forint és 2.250 (kettőezer-kettőszázötven) forint ÁFA, összesen 11.250 (tizenegyezer-kettőszázötven) forint pártfogó ügyvédi munkadíjat.

A felperest képviselő pártfogó ügyvéd díját az állam viseli.

I n d o k o l á s

A felek 2001. március 17-én kötöttek házasságot. Mindkettejüknek ez a második házassága, amelyből gyermek nem származott. 2005. szeptember végén a házastársak életközössége megszűnt. Ezt követően a bérelt házastársi közös lakásból az alperes elköltözött. Sem a házasság megkötésekor, sem az életközösség megszűnésekor a feleknek saját tulajdonú lakása nem volt.

Az alperesnek K-ban és Á-n volt, illetőleg van ingatlanvagyon, amelyek közül a k-t - előadása szerint - már elárverezték és az Á-n lévő ingatlan is - az ingatlan-nyilvántartás adatai szerint - árverés alatt van. A felek ugyanis a viszonylag rövid együttélésük alatt igen jelentős, hozzávetőleg 2.500.000 forint adósságot halmoztak fel. Az életközösség megszűnése után ebből ugyan mindketten törlesztettek, de az adósság jelentős része kiegyenlítetlen maradt. A kiegyenlített kölcsöntartozások miatt a felperes nyugdíját és az alperes járadékát bírósági letiltás terheli és emiatt került sor az alperes ingatlana árverésére is.

Az alperes munkaképessége 50%-os és ezzel összefüggésben a jogerős ítéleti tényállásban rögzítettek szerint havi 23.000 forint juttatást kap. A munkaviszonyából származó jövedelme 2006. és 2007. évben havi nettó 97.400 forint volt.

A felperes nyugellátásban részesül. Ennek összege 2007. évben 84.520 forintot tett ki. 2008-ban a nyugdíja 92.540 forint volt, amelyet 49.103 forint adósság- és biztosítási díj levonása terhelte. Nyugellátása mellett a felperes 2009. októberéig kereső tevékenységet is folytatott, változó juttatás mellett (először 80.000 és 100.000 forint, majd havi 25.000 forint körül). A feleknek S-án közös tulajdonú mezőgazdasági ingatlana van.

A felperes a házasság felbontása iránti perben kereseti kérelmet a házastársi közös vagyon megosztása és házastársi kiegészítő tartás iránt is előterjesztett. A házastársi tartás iránti keresetének összegszerű követelése havi 30.000 forint volt. A kiegészítő tartásra az önhibán kívüli rászorultságát elsősorban azzal indokolta, hogy az alperes magatartása miatt adósodtak el és ezért van nyugellátásának jelentős része letiltva. Kiadásai - beleértve a lakása bérleti díját - a bevételeit meghaladják. Így az alperesi tartáskiegészítés nélkül önhibáján kívül nem tud megélni. A nem vitás cukorbetegségével és vese, illetőleg szív problémáival is érvelt.

Az alperes a kereset elutasítását kérte.

Az elsőfokú bíróság részítéletében a felek házasságát felbontotta és a házastársi tartás iránti felperesi keresetet elutasította. Elutasító rendelkezését azzal indokolta, hogy mindkét fél megélhetése veszélyeztetett, így az alperes marasztalására nem kerülhet sor.

Az elsőfokú bíróság részítéletének a házastársi tartás iránti felperesi igényt elutasító rendelkezése ellen a felperes fellebbezett. Előadása szerint a munkaviszonya megszűnt és a lakhatással kapcsolatos költségei havi 70.000 forintot tesznek ki.

Az elsőfokú bíróság a házastársi közös vagyon megosztása iránti pertárgyat - a bontó rendelkezés jogerőre emelkedésére tekintettel - a házastársi tartásra vonatkozó részítélet felülbírálata előtt tovább tárgyalta és 96. sorszám alatti ítéletével a pert befejező határozatot is hozott.

A másodfokú bíróság részítéletében a házastársi tartás körében az elsőfokú bíróság részítéletét helybenhagyta. A házastársi közös vagyon megosztása tekintetében viszont az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 252. § (2) és (3) bekezdése alapján hatályon kívül helyezte és az elsőfokú bíróságot új eljárásra és újabb határozat meghozatalára utasította.

Részítéletének az indokolása szerint a házastársi közös vagyon megosztása tekintetében (beleértve az adósságokat is) az elsőfokú bíróság ítélete olyan mértékben megalapozatlan, hogy azt sem lehet

megállapítani, miszerint hogyan jutott (milyen tényállás és vagyonmérleg alapján) a felperes 192.995 forintos marasztalására. Az indokolási kötelezettség elmulasztásán kívül a tényállás hiányos, részben téves is és iratellenes. A házastársi kiegészítő tartás vonatkozásában azonban a másodfokú bíróság az elsőfokú rendelkezést és lényegében annak az indokait is osztotta. Megállapította, hogy bár a kiegészítő házastársi tartásra a felperes nem vitásan rászorulna, az alperes azonban teljesítőképtelen. A felek aktív különvagyonára - a per tárgyát képező ingóságokon kívül - a másodfokú bíróság nem tért ki. Arra a felek nem is hivatkoztak.

A jogerős részítélet ellen a felperes élt felülvizsgálati kérelemmel. A Pp. 10. § (3) bekezdése, 270. §-a, 272. § (1) bekezdése alapján és 275. §-ában foglaltakra tekintettel a megyei bíróság részítéletének a házastársi tartás elutasítására vonatkozó elsőfokú rendelkezést helybenhagyó része hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróságnak ebben a körben is az új eljárásra utasítását indítványozta.

A felülvizsgálati kérelmét azzal indokolta, hogy a házastársi közös vagyon megosztása és a házastársi kiegészítő tartás iránti felperesi követelés olyan szorosan összefüggő kérdések, amelyre tekintettel a házastársi közös vagyon vonatkozásában történt indokolt hatályon kívül helyező másodfokú rendelkezés miatt a házastársi tartás tekintetében érdemi döntés nem hozható. Állítása szerint az alperesnek T-n, K-n, T-én és Á-n ingatlanvagyonra van. Munkabérének kívül 49.700 forintba felemelt járadékkal is rendelkezik. Mindezekre tekintettel a teljesítőképessége megállapítható.

Az alperes felülvizsgálati ellenkérelme a jogerős részítélet hatályában fenntartására irányult.

A felülvizsgálati kérelem nem alapos.

A Pp. 270. § (2) bekezdéséből és a 275. § (3) bekezdéséből következően a felülvizsgálati kérelem csak anyagi jogi jogszabálysértés, vagy az ügy érdemi elbírálására is lényeges kihatással lévő eljárásjogi szabálysértés esetén vezethet eredményre. Felülvizsgálati kérelmében azonban a felperes semmilyen anyagi jogszabálysértést nem jelölt meg, az a körülmény pedig, amit alapvetően sérelmezett, hogy a másodfokú bíróság a házastársi tartás kérdésében a vagyoni igények érdemi elbírálása nélkül határozott, sem anyagi jogi, sem eljárási szabályokat nem sért.

A házassági perhez a Pp. 282. §-a és 292. §-a alapján kapcsolható pertárgyak - köztük a házastársi tartás és a házassági vagyonjogi kereset - olyan önállóan is elbírálnak keresetek

(vizsontkeresetek), amelyek az együttes elbírálást egyáltalán nem feltételezik. A házassági perhez kapcsolható pertárgyak külön-külön is önálló perek tárgyát képezhetik és a házassági perrel együttes tárgyalásuk esetén értelemszerűen az egyes pertárgyakban a Pp. 213. § (2) bekezdésében írt részítélet is hozható, ha annak a feltételei fennállanak.

A jogerős részítéletet hatályon kívül helyező okként a felperes arra is tévesen utal, hogy a házassági vagyoni igények érdemi elbírálatlansága mellett a házastársi tartás körében a másodfokú bíróság megalapozatlan, kellően fel nem derített tényálláson alapuló döntést hozott azért, mert az alperesnek jelentős ingatlan különvagyonra van, és a felek anyagi helyzetét a vagyoni igények érdemi elbírálása jelentősen befolyásolhatja.

Az alperes ingatlan különvagyonával, miként járadéka időközbeni felemelésével a felperes a felülvizsgálati eljárásban már alappal nem érvelhet. A jogerős részítélet ugyanis csak olyan kérdésben támadható felülvizsgálati kérelemmel, ami az első és másodfokú eljárásnak is tárgya volt (BH 1995/3/163.). Az első- és a másodfokú eljárásban viszont a házastársi kiegészítő tartással (az alperes teljesítőképességével) összefüggésben az alperes különvagyonába tartozó ingatlanai fel sem merültek (sőt a házassági vagyoni igények tárgyalásakor is csak annyiban, hogy egy alkalommal hivatkozott arra a felperes, miszerint az alperes Á-n lévő ingatlanai hiteleinek egy részét a házastársi közös vagyonból fedezték). Épp így nem hivatkozott a felperes az alperes járadék összegének a felemelésére sem. Így az alperes különvagyonai helyzetétől és járadékának felemelésétől függetlenül (és a már hivatkozott eljárásjogi okokon kívül) a Pp. 275. §-ában írt azon rendelkezésre is tekintettel, amely szerint a Legfelsőbb Bíróság a felülvizsgálati kérelem elbírálása során a rendelkezésre álló iratok alapján dönt (amelyek szerint csak az ártándi ingatlan léte bizonyított, ami viszont okirattal igazoltan árverés alatt áll) az alperes különvagyonai ingatlanaira és járadéka emelkedésére, mint az alperes teljesítőképességét számottevően megnövelő vagyonra, a felperes a felülvizsgálati kérelmében jogszabálysértésként (a felperes teljesítőképessége téves megítélésére) nem hivatkozhat.

Az eljáró bíróságok a rendelkezésükre álló bizonyítékok alapján - amelyet a Pp. 164. § (1) bekezdésében foglalt bizonyítási teherre tekintettel a felperesnek kellett szolgáltatnia és a bizonyítatlanság, továbbá a bizonyítási indítvány elmulasztásának a jogkövetkezményeit a Pp. 3. § (3) bekezdése alapján ő tartozik viselni - iratszerűen, logikai hibától mentesen és a Pp. 206. § (1) bekezdésében írt mérlegelési szempontokat egyébként is mindenben megtartva jutottak arra a megállapításra, hogy az alperes kiegészítő házastársi tartásdíj teljesítésére még a saját

megélhetésének a megszorításával sem képes. Mindkét fél megélhetése veszélyeztetett.

A Csjt. 21. § (1) bekezdéséből következően viszont házastársi tartás - peres úton - csak három feltétel együttes fennállása esetén érvényesíthető eredményesen. Ezen együttesen megkívánt feltételek közül két feltétel a jogosulti oldalon, egy pedig a kötelezett oldalon kell megvalósuljon. A jogosulti oldalon az önhibán kívüli rászorultság és az érdemtelenység hiánya a két feltétel. A kötelezett oldalon pedig a kötelezett teljesítőképessége, legalább olyan mértékben, hogy a házastársi tartás a kötelezett és a tartásra a házastársat megelőzően vagy vele egysorban jogosultak megélhetését ne veszélyeztesse. Miután a kötelezett oldalon megkívánt feltétel az adott esetben a jogszerűen megállapított tényállás szerint hiányzik, az érdemteleniségre is hivatkozó alperes ezen hivatkozásának a vizsgálata nélkül is a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság keresetet elutasító rendelkezését a törvény rendelkezéseinek megfelelően hagyta helyben.

A másodfokú bíróság részítéletének a jogszerűségén a házassági vagyoni jogi igények érdemi elbírálatlansága - a korábban kifejtettekén kívül - azért sem változtat, mert a tartás alapjául szolgáló körülményekben bekövetkezett lényeges változás esetén sem az anyagi jog (Csjt. 22. §-a), sem az eljárásjogi (Pp. 230. §-a) rendelkezések nem gátolják a házastársi tartás újbóli érvényesítését.

A kifejtetteknek megfelelően ezért a Legfelsőbb Bíróság a jogerős részítélet felülvizsgálattal támadott rendelkezéseit a Pp. 275. § (3) bekezdése alapján (a felülvizsgálati kérelmet a Pp. 274. §-a (1) bekezdése alapján tárgyaláson kívül elbírálva) hatályában fenntartotta.

Az alperes - a bíróság által kirendelt - pártfogó ügyvédjének a felülvizsgálati eljárással felmerült munkadíját a Pp. 270. § (1) bekezdése folytán alkalmazandó Pp. 78. § (1) bekezdése alapján a felperes köteles megfizetni.

A Fejér Megyei Igazságügyi Hivatal 360994/2/2009. számú határozata szerint meghatalmazott felperesi pártfogó ügyvéd díját - melyet a hivatal állapít meg - a 2003. évi LXXX. törvény 11/A. § (2) bekezdése alapján az állam viseli.

Budapest, 2010. január 12.

a tanács elnöke, előadó bíró, bíró

A kiadmány hitelül:

tisztviselő